

LÄÄKEHOITOSUUNNITELMA VARHAISKASVATUKSEEN JA ESIOPETUKSEEN

Kunta, jonka varhaiskasvatusta ja esiopetusta lääkehoitosuunnitelma koskee	Pöytyän kunta
Lääkehoitosuunnitelman laatijat	Varhaiskasvatuspäällikkö Mia Mansikka Lääkehoitosuunnitelma on laadittu Varsinais-Suomen hyvinvointialueen laatimalle ja hyväksymälle pohjalle.
Lääkehoitosuunnitelma laadittu	19.8.2026 / Sivistyslautakunta 19.8.2026 § xx
Seuraavan päivityksen ajankohta	Suunnitelma päivitetään viranhaltijatyönä vuosittain ja lisäksi tarvittaessa. Merkittävämät muutokset käsitellään sivistyslautakunnassa.

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Lääkehoidon toteuttaminen varhaiskasvatuksessa	4
3	Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen	6
	3.1 Lääkehoidon riski- ja ongelmatekijöiden määrittäminen	6
	3.2 Riskialttiit lääkkeet	6
	3.3 Lääkehoidon vaaratapahtumissa toimiminen	6
	3.4 Lääkkeiden säilyttäminen	7
4	Lapsen lääkehoidon toteuttamisen vastuut, velvollisuudet ja työnjako	9
5	Lääkehoitoa toteuttava henkilöstö ja osaamisen varmistaminen	11
6	Lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatiminen	13
	Varhaiskasvatusyksikön tarkennukset	14
	Yksityisen perhepäivähoidon toimipaikkakohtaiset tarkennukset	16
	Liite 1: Lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma hoitopäivän aikana annosteltaville lääkkeille	18
	Liite 2: Lääkitysvirheen / -poikkeaman ilmoitus	21
	Liite 3: Lääkkeen antokirjaus (lapsikohtainen)	22

1 Johdanto

Tämä on Pöytyän kunnan varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelma, jonka laadinnassa on käytetty apuna Turvallinen lääkehoito: Opat lääkehoitosuunnitelman laatimiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa (2021:6) -opasta. Lääkehoidon turvallista toteuttamista ohjaa myös Varsinais-Suomen hyvinvointialueen laatima ohjausdokumentti.

Lääkehoitoa toteutetaan myös muualla kuin sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä. Varhaiskasvatuksen päiväkodeissa, ryhmäperhepäivähoidossa, perhepäivähoidossa ja esiopetuksessa (jatkossa termillä ”varhaiskasvatus” tarkoitetaan kaikkia em. päivähoitomuotoja) lasten lääkehoitoa toteutetaan erilaissa toimintaympäristöissä ja erilaisen koulutuksen saaneiden henkilöiden toimesta. Pääperiaatteena on, että hoitopäivän aikana lapselle annetaan ainoastaan välttämättömät lääkkeet ja päivittäinen lääkehoito pyritään ajoittamaan hoitopäivän ulkopuolisiin ajankohtiin. Hoitopäivän aikana toteutettava lääkehoito voi liittyä esimerkiksi:

- pitkäaikaissairauden hoitoon (esim. astma, diabetes, epilepsia, vaikeat allergiat)
- välitöntä hoitoa vaativiin (esim. anafylaksia, insuliinishokki, kouristukset) oireisiin
- satunnaisten oireiden lievittämiseen (esim. astman kohtauslääke)

Toteutetaanpa lääkehoitoa missä ympäristössä tahansa, tulee lääkehoidon toteutuksen perustua riittävän yksityiskohtaisesti laadittuihin lääkehoitosuunnitelmiin. Jokaisessa yksikössä, missä toteutetaan lääkehoitoa, tulee olla ajantasainen kuntakohtainen lääkehoitosuunnitelma sekä lapsikohtaiset lääkehoitosuunnitelmat niille lapsille, joiden sairaus vaatii lääkehoitoa hoitopäivän aikana. Kuntakohtainen lääkehoitosuunnitelma ja lapsikohtaiset lääkehoitosuunnitelmat ovat yksikön työväline turvallisen lääkehoidon toteutukseen ja osa lääkehoitoa toteuttavien työntekijöiden perehdytystä.

Kuntakohtainen lääkehoitosuunnitelma tarkistetaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa sekä aina silloin, kun lääkehoitoon liittyvä toiminta muuttuu. Lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma päivitetään aina, kun lapsen lääkehoitoon tulee muutoksia.

Tässä lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan Pöytyän kunnan varhaiskasvatuksessa toteutettavaa lääkehoitoa, toimintatapoja ja näihin liittyviä riskejä mahdollisimman konkreettisesti.

2 Lääkehoidon toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

Pääperiaatteena on, että hoitopäivän aikana lapselle annetaan ainoastaan välttämättömät lääkkeet ja päivittäinen lääkehoito pyritään ajoittamaan hoitopäivän ulkopuolisiin ajankohtiin. Hoitopäivän aikana toteutettava lääkehoito voi liittyä esimerkiksi:

- pitkäaikaissairauden hoitoon (esim. astma, diabetes, epilepsia, vaikeat allergiat)
- välitöntä hoitoa vaativiin (esim. anafylaksia, insuliinishokki, kouristukset) oireisiin
- satunnaisten oireiden lievittämiseen (esim. astman kohtauslääke)

Diabeteksen hoito on yksilöllistä. Diabeteksen hoidosta vastaa erikoissairaanhoito. Hoitava taho suunnittelee huoltajien kanssa ja yhteistyössä lapsen päivähoitopaikan kanssa diabeteksen hoidon edellyttämät toimenpiteet ja huomioitavat seikat päivähoidossa. Erikoissairaanhoito huolehtii yleensä tarvittavan lääkehoidon ohjauksen antamisesta sekä osaamisen varmistamisesta yhteistyössä huoltajien kanssa. Lisätietoa lapsen diabeteksestä ja sen hoidosta on saatavilla esimerkiksi: [Diabetes lapsilla ja nuorilla](#) sekä [Lapsen diabetes - Omahoidon polku - Diabetesliitto](#)

Vaikeat allergiat/anafylaksia: Ampiaisen ja mehiläisen pistot sekä ruoka-aineet (esim. pähkinät, kala, kiivi) voivat aiheuttaa äkillisiä allergiaoireita, jotka tavallisesti asettuvat itsestään. Voimakkaat ja nopeasti pahenevat reaktiot voivat kuitenkin uhata henkeä, ja lapsi tarvitsee välittömästi hänellä käytössä olevan käsivarren tai reiden lihakseen pistettävän adrenaliinin, jotta uhkaava sokki vältetään. Tilan tunnistaa voimakkaasta ihoreaktiosta, kasvojen punoituksesta, pulssin tihentymisestä ja huonovointisuudesta. Hengitys saattaa vinkua ja kiihtyä, ääni käheytyy ja tuntuu vatsakipuja. Jos tiedetään lapsella olevan vaara saada anafylaktinen reaktio, siihen varaudutaan antamalla lapsen kanssa toimiville työntekijöille ohjaus, miten menetellään anafylaksiatilanteessa. Lisätietoa anafylaksiasta ja sen hoidosta [Anafylaktinen reaktio](#) sekä [Anafylaksia - Allergia-, iho- ja astmaliitto](#)

Epilepsia: Lasten epilepsian hoidosta vastaa erikoissairaanhoito, joka yhdessä huoltajien kanssa arvioi varhaiskasvatuksessa tarvittavat toimenpiteet ja valmiudet. Lapsen kanssa toimiville työntekijöille tulee antaa perehdytys, miten epilepsiakohtauksen aikana toimitaan. Lapselle laadittuun yksilölliseen lääkehoitosuunnitelmaan kirjataan mahdollisesti tarvittava epilepsiakohtauksen välitön lääkehoito. Lisätietoa epilepsiasta: [Epilepsia lapsilla ja nuorilla](#)

Astma: Lapsen astman lääkehoito on yksilöllistä ja se voi olla erilaista eri aikoina (siitepölykausi, infektiokausi). Varhaiskasvatuksessa tulee olla valmius toteuttaa lääkehoitoa mahdollisessa astmakohtauksessa. Lapsen kanssa toimiville työntekijöille tulee antaa perehdytys, miten astmakohtauksen aikana toimitaan. Lisätietoa: [Lapsen astma](#)

Ihottumaa/ atooppista ihottumaa sairastavan lapsen lääkehoidon (lääkevoiteet esim. kortisonia sisältävät voiteet) perehdytyksen toteuttavat huoltajat hoitavalta taholta saamansa ohjauksen mukaisesti. Perusvoiteiden (esimerkiksi Aqualan L, Bepanthen) käyttö hoitopäivän aikana ei edellytä lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatimista, vaan asia voidaan sopia huoltajien kanssa muutoin. [Atooppinen ihottuma](#)

Lääkehoitosuunnitelmaa sovelletaan kunnan omassa varhaiskasvatuksessa sekä yksityisten palveluntuottajien järjestämässä varhaiskasvatuksessa, mukaan lukien päiväkodit ja perhepäivähoito.

Pöytyän kunnan varhaiskasvatus koostuu kolmesta kunnan varhaiskasvatussyksiköstä sekä yhdestä yksityisestä päiväkodista. Lisäksi kunnassa on kolme yksityistä perhepäivähoitajaa.

Kunnan varhaiskasvatuksessa henkilöstömäärä on noin 60. Varhaiskasvatuksen henkilöstö koostuu varhaiskasvatuksen opettajista, varhaiskasvatuksen sosionomeista, varhaiskasvatuksen lastenhoitajista ja ryhmäavustajista. Osalla varhaiskasvatuksen sosionomeista ja lastenhoitajista on koulutustausta, joka sisältää lääkehoidon osaamista.

Yksityiset perhepäivähoitajat toimivat itsenäisinä palveluntuottajina ja vastaavat omassa toiminnassaan toteutettavan lääkehoidon turvallisesta toteuttamisesta, osaamisen ylläpitämisestä sekä lääkehoitoon liittyvien käytäntöjen noudattamisesta. Lääkehoidon toteuttaminen perustuu aina lapsen yksilölliseen tarpeeseen, huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä tarvittaessa terveydenhuollon antamaan ohjaukseen.

Yksiköissä, joissa toteutetaan säännöllistä lääkehoitoa, on useampi henkilö koulutettu toteuttamaan ko. lääkehoitoa, jotta vuosilomien ja muiden henkilöstön poissaolojen aikana turvallinen lääkehoito voidaan turvata.

Kaikissa varhaiskasvatussyksiköissä toteutetaan lääkehoitoa satunnaisesti (esim. lääkkeen antaminen suun kautta, silmä-/korvatipat). Tällä hetkellä yhdessä varhaiskasvatussyksikössä toteutetaan pitkäaikaista lääkehoitoa. Myös yksityisessä perhepäivähoidossa voidaan toteuttaa lapsen tarvitsemaa satunnaista tai pitkäaikaissairauteen liittyvää lääkehoitoa erillisen lapsikohtaisen suunnitelman mukaisesti.

Kaikki varhaiskasvatussyksikön työntekijät tuntevat lapset, joille annetaan säännöllistä lääkehoitoa. Satunnaisissa lääkehoitotilanteissa lapsen oman ryhmän aikuinen toteuttaa lääkehoitoa tai on läsnä muun lääkehoitoa toteuttavan työntekijän kanssa, jotta lapsen henkilöllisyys voidaan varmasti todeta. Yksityisessä perhepäivähoidossa lääkehoidon toteuttamisesta vastaa perhepäivähoitaja, joka varmistaa lapsen henkilöllisyyden ja noudattaa lapsikohtaista lääkehoitosuunnitelmaa.

Huoltajat toimittavat lääkkeitä alkuperäispakkauksessa niin, että lääkärin määräys (lääkkeen nimi, vahvuus, annostus ja lapsen nimi) on luettavissa. Vaihtoehtoisesti huoltajat voivat toimittaa lääkkeen mukana kopion alkuperäisestä lääkemääräyksestä (reseptistä).

Toteutunut lääkehoito kirjataan Lääkkeen antokirjaus -lomakkeeseen (liite 3). Lääkehoidon vaikutusta seurataan silmämääräisesti havainnoiden ja huoltajien kanssa keskustellen.

3 Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen

3.1 Lääkehoidon riski- ja ongelmatekijöiden määrittäminen

Alla olevaan taulukkoon on kuvattu tunnistetut lääkehoidon toteutukseen liittyvät mahdolliset riskit ja niihin varautuminen.

Riski	Miten varaudutaan?
Lapsen tarvitsemat lääkkeet ovat unohtuneet kotiin tai lääke mennyt vanhaksi.	Soitetaan huoltajalle ja sovitaan toimintatavasta.
Lapsen lääkehoitoa toteuttavan työntekijän ennakoimaton poissaolo.	Useammalla työntekijällä on osaaminen lapsen lääkehoidon toteuttamiseksi.
Henkilöstö ei tiedä lapsen lääkinnällisestä tarpeesta.	Jokainen on tietoinen koko päiväkodin lasten lääkehoitosuunnitelmista. Vuoropäiväkodissa erityisen tärkeää.
Lääkkeenanto lapselle on vaikeaa tai epäonnistuu.	Järjestetään rauhallinen hetki ja tila lääkkeenantoon.
Lääkettä annosteltu väärin.	Ennen lääkkeenantoa perehdytään lapsen lääkkeenanto -lomakkeeseen, johon merkataan, kun lääkettä on annettu.

Taulukko 1: Riskit ja niihin varautuminen

3.2 Riskialttiit lääkkeet

Riskilääkkeiden annosteluun, käsittelyyn ja säilytykseen liittyy turvallisuuden kannalta erityisiä riskejä ja väärinkäytön mahdollisuus, ja ne vaativat erityistä tarkkaavaisuutta. Yksiköissä käytettävät riskilääkkeet on tunnistettava ja niiden käyttö on ohjeistettava ja kuvattava lapsikohtaisiin lääkehoitosuunnitelmiin. Lääkkeen käyttöön liittyvä riski on aina riippuvainen lapsen, työntekijän ja työympäristön ominaisuuksista.

3.3 Lääkehoidon vaaratapahtumissa toimiminen

Lääkehoidon vaaratapahtumalla tarkoitetaan esimerkiksi tilanteita, joissa lapsi on saanut väärän annoksen hänelle määrättyä lääkettä tai lääke jää ottamatta. Vaaratapahtuman kulku tulee kuvata erilliselle lomakkeelle (Liite 2: Lääkitysvirheen / poikkeaman ilmoitus).

Kaikissa lääkkeenannossa tapahtuvissa virhetilanteissa otetaan puhelinyhteys välittömästi huoltajiin, päivystävään sairaanhoitajaan tai lääkäriin, joka arvioi haittilähteen. (esim. lapsi saanut liian vähän tai liikaa lääkettä, lapsi ei ole saanut ollenkaan lääkettä/ lapsi saanut lääkkeen myöhässä tai lapsi on oksentanut lääkkeen pois).

Virhetilanteista täytetään aina Lääkitysvirheen / -poikkeaman ilmoitus -lomake (liite 2), ja asiasta tiedotetaan lapsen huoltajia. Jokainen lääkitysvirhe/ -poikkeamailmoitus käsitellään esihenkilön kanssa ja saatetaan tiedoksi varhaiskasvatuspäällikölle.

Varhaiskasvatusyksikössä / yksityisessä perhepäivähoidossa on tärkeä käydä läpi lääkehoidossa tapahtuneet virheet ja mietitään yhdessä, miten toiminnassa piilevät riskit pystytään havaitsemaan ja toimintaa kehittämään turvallisen lääkehoidon varmistamiseksi. Tarvittaessa yksikön lääkehoitosuunnitelma päivitetään.

Tärkeitä puhelinnumerot vaaratapahtuman sattuessa:

Yleinen hätänumero 112

Myrkytystietokeskus 0800 147 111 tai 09 471 977

Riihikosken terveysasema, hoidon tarpeen arvio ja ajanvaraus 02 313 5050

Varsinais-Suomen päivystysapu (terveysaseman ollessa suljettu) 116 117

3.4 Lääkkeiden säilyttäminen

Lääkkeet on säilytettävä lukitussa tilassa siten, etteivät lapset, eikä ulkopuoliset pääse niihin käsiksi. Säilytyksessä on huomioitava myös lääkevalmistekohtaiset säilytysohjeet.

Lääkkeet säilytetään lukitussa kaapissa lasten ulottumattomissa. Lääkekaappien avaimia tulee säilyttää niin, että asiattomien pääsy lääkekaappiin on estetty. Jääkaappilämpötilassa (+2 - + 8°C) säilytettävät lääkkeet säilytetään erillisessä kannellisessa laatikossa/ lokerossa erillään ruokatarvikkeista. Lääkkeitä ei saa säilyttää jääkaapin ovenssa. Jokaisessa lääkepakkauksessa tulee olla lapsen nimi.

Varhaiskasvatusyksikössä nimetään lääkehoidosta vastaava työntekijä, jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että lääkekaapin sisältö on suosituksen mukainen. Lääkevastaava seuraa myös lääkkeiden voimassaoloaikoja ja vastaa vanhentuneiden lääkkeiden asianmukaisesta hävittämisestä.

Yksityisessä perhepäivähoidossa lääkehoidosta vastaavana henkilönä toimii perhepäivähoitaja itse. Perhepäivähoitaja vastaa toiminnassa mahdollisesti säilytettävien lääkkeiden asianmukaisesta

säilyttämisestä, lääkkeiden voimassaoloaikojen seurannasta sekä lääkehoitoon liittyvien turvallisten toimintatapojen noudattamisesta.

Vanhentuneet ja käyttämättä jääneet lääkkeet annetaan lapsen huoltajille, jotka toimittavat lääkkeet apteekkiin hävitettäväksi.

4 Lapsen lääkehoidon toteuttamisen vastuut, velvollisuudet ja työnjako

Lapsi osallistuu lääkehoitoonsa ikätaso huomioiden.

Huoltaja:

- Huolehtii siitä, että lääkehoidon toteuttamisesta sovitaan yhdessä lääkehoitoa toteuttavan yksikön ja lääketieteellisestä hoidosta vastaavan tahon kanssa hyvissä ajoin ennen sen tarvetta (esim. ennen varhaiskasvatuksen alkua) tai pikimmiten, kun lapsella ilmenee lääkehoitoa vaativa sairaus.
- Vastaa siitä, että lapsen lääkehoidon tarve ja lääkehoidon kannalta kaikki tarvittava tieto on käytettävissä lääkehoitoa toteuttavassa yksikössä.
- On mukana sopimassa ne tahot, jotka osallistuvat lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatimiseen (varhaiskasvatuksen työntekijät, avustaja / ohjaaja, terveydenhuollon asiantuntija, ruokapalvelun edustaja, jne.).
- Huolehtii lääkehoitoa toteuttavan varhaiskasvatuksen henkilöstön perehdyttämisestä lapsen lääkehoitoon tarvittaessa yhdessä lääketieteellisestä hoidosta vastaavan tahon kanssa.
- Huolehtii lääkkeet alkuperäispakkauksissa yksikköön, siten että lääkärin määräys (lääkkeen nimi, vahvuus, annostus ja lapsen nimi) on selkeästi luettavissa.
- Vastaa ilmoituksesta lääkitystä toteuttavaan yksikköön, jos lääkityksessä tai ohjeistuksessa tapahtuu muutoksia.
- Vastaa tiedon siirrosta uuteen yksikköön lapsen vaihtaessa varhaiskasvatusyksikköä.

Lääkehoitoa toteuttava työntekijä:

- Vastaa lääkehoitoa toteuttaessaan omasta toiminnastaan lääkemääräykseen perustuen sekä ammatillisen koulutuksensa, vastuualueensa ja lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman mukaisesti.
- Laatii yhdessä huoltajien ja tarvittaessa terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman oman yksikkönsä ohjeistuksen mukaisesti.
- Toteuttaa mahdollisen lisäkoulutuksen ja perehdytyksen saatuaan lapsen lääkehoitoa ja kirjaa annetun lääkehoidon (Liite 3. Lääkkeen antokirjaus).
- Arvioi omalta osaltaan lääkehoidon vaikuttavuutta ja kertoo havainnoistaan huoltajille.
- Varmistaa, että huoltajien ilmoittamat mahdolliset lääkannostelussa tapahtuvat muutokset kirjataan lapsikohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan.
- Huolehtii tarvittaessa retkille mukaan lapsen lääkityksen ja mahdolliset ensiapulääkkeet.
- Vastaa lapsen lääkkeiden oikeasta ja turvallisesta säilyttämisestä lapsikohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan kirjatun mukaisesti. Säilytettävissä lääkkeissä tulee olla merkittynä lapsen nimi sekä lääkkeiden annosteluohjeet.

- Yksityisessä perhepäivähoidossa perhepäivähoitaja vastaa lääkehoidon toteuttamisesta, lääkehoitosuunnitelman noudattamisesta, lääkehoitoon liittyvän osaamisensa ylläpitämisestä sekä yhteistyöstä huoltajien ja terveydenhuollon kanssa.

Yksikön esihenkilö:

- Huolehtii, että yksikön työntekijät ovat perehtyneet kuntakohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan.
- Vastaa siitä, että yksikön työntekijöillä on riittävä osaaminen ja koulutus lääkehoidon toteuttamiseen.
- Huolehtii oman yksikkönsä lääkehoitoon osallistuvien työntekijöiden osaamisen ylläpitämisestä.
- Vastaa siitä, että hoitopäivän aikana lääkehoitoa tarvitsevalle lapselle on tehty lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma.
- Vastaa siitä, että työntekijä on saanut perehdytyksen lapsen lääkehoidon toteuttamiseen.
- Nimeää lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman prosessiin tarvittavat yksikön työntekijät.
- Vastaa siitä, että yksikössä lääkkeet, hoitotoimenpiteisiin tarvittavat välineet sekä lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma on oikein säilytetty.
- Vastaa salassa pidettävien asiakirjojen ja tietojen säilyttämisestä annettujen säännösten mukaisesti.
- Yksityinen perhepäivähoitaja huolehtii omasta perehtymisestään, lääkehoitoon liittyvän osaamisen ylläpitämisestä, lapsikohtaisten lääkehoitosuunnitelmien laatimisesta ja päivittämisestä sekä lääkehoidon turvallisen toteuttamisen edellyttämistä käytännöistä.

Koko varhaiskasvatusyksikön henkilöstö / yksityinen perhepäivähoitaja

- Toimiminen hätäensiaputilanteissa

Lapsen lääketieteellisestä hoidosta vastaava taho:

- Vastaa lääkehoidon arvioinnista, lääkkeen määräämisestä ja lapsen lääkehoidon kokonaisuudesta (lääkäri).
- Vastaa hoidon tarpeen arvioinnista, lääkehoidon vaikuttavuuden sekä lääkehoidon ohjauksen ja neuvonnan toteutuksen koordinoinnista yhteistyössä perheen ja lääkitystä toteuttavan yksikön kanssa (lääkäri ja / tai terveydenhuollon ammattihenkilöt).

Varsinais-Suomen hyvinvointialue:

- Hyvinvointialueella on vastuu siitä, että terveydenhuollossa sovitaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon työnjaosta ja vastuista varhaiskasvatuksen henkilöstön lääkehoitoon perehdytykseen, koulutukseen, osaamisen varmistamiseen liittyvistä asioista.

5 Lääkehoitoa toteuttava henkilöstö ja osaamisen varmistaminen

Turvallinen lääkehoito -oppaan mukaan eri ammattihenkilöt voivat toteuttaa lääkehoitoa seuraavien periaatteiden mukaan:

Lääkehoitoon koulutettu nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilö: Perustutkinnon jälkeen (esim. lähihoitaja, lastenhoitaja) voi työntekijä antaa lääkkeitä luonnollista tietä (esim. suun kautta, peräsuoleen, korvatippoja). Perehdytyksen, osaamisen varmistamisen, mahdollisen lisäkoulutuksen ja luvan myöntämisen jälkeen (tieto luvasta kirjataan lapsikohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan) voi työntekijä antaa injektioita ihon alle ja lihakseen.

Lääkehoitoon koulutusta saanut sosiaalihuollon ammatillinen henkilöstö: Perustutkinnon jälkeen (esim. sosionomi (AMK), päivähoitaja) voi työntekijä antaa valmiiksi jaettuja lääkkeitä luonnollista tietä (esim. suun kautta, peräsuolen, korvatippoina). Perehdytyksen, osaamisen varmistamisen, mahdollisen lisäkoulutuksen ja luvan myöntämisen jälkeen (tieto luvasta kirjataan lapsikohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan) voi työntekijä antaa injektioita ihon alle.

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö: Kasvatustieteen kandidaatin, lastenohjaajan ja perhepäivähoitajan perustutkinto ei sinällään anna valmiuksia lääkehoitoon. Perehdytyksen, osaamisen varmistamisen, mahdollisen lisäkoulutuksen ja luvan myöntämisen jälkeen (tieto luvasta kirjataan lapsikohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan) voi työntekijä antaa valmiiksi jaettuja lääkkeitä luonnollista tietä (esim. suun kautta, peräsuoleen, korvatippoina) sekä injektioita ihon alle.

Mahdollisuuksien mukaan lääkehoitoa varhaiskasvatuksessa toteuttavat siihen koulutetut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt. **Pääsääntöisesti lääkehoitoa tarvitsevan lapsen huoltajat vastaavat siitä, että työntekijät osaavat toteuttaa (perehdys ja osaamisen näyttö) lapsen hoitopäivän aikana tarvitseman lääkehoidon.** Lapsen lääkintä sinä aikana, kun hän osallistuu varhaiskasvatukseen, perustuu huoltajan ja lääkehoitoa antavan työntekijän sekä varhaiskasvatusyksikön johdon väliseen sopimukseen. Lääkehoidollisissa tilanteissa työntekijä vastaa omasta toiminnastaan ja yksikön johtaja työntekijän toiminnan asianmukaisuudesta. Työntekijän osaamisen varmistaminen saadun perehdytyksen ja mahdollisen koulutuksen jälkeen voi tapahtua esimerkiksi suullisella kyselyllä ja osaamisen näyttämällä. Koulutusmateriaaleina voidaan hyödyntää esimerkiksi Terveyskylä.fi -sivuston [Lastentalon](#) materiaaleja. Lapsen sairauden mukaan lääkehoidon toteuttamisen varmentamiseen osallistuu huoltajien ohella lääketieteellisestä hoidosta vastaava taho. Lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma toimii työntekijälle lääkehoitolupana. Työntekijän esihenkilö vastaa, että työntekijä on saanut perehdytyksen lapsen lääkehoidon toteuttamiseen ja että lapselle on laadittu lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma.

Jokaisen varhaiskasvatuksen työntekijän tulee perehtyä kunnan lääkehoitosuunnitelmaan sekä oman varhaiskasvatusyksikön tarkennuksiin ja oman ryhmän lapsen lääkehoitosuunnitelmiin. Yksityisen

perhepäivähoitajan tulee perehtyä kunnan lääkehoitosuunnitelmaan sekä laatimiinsa lapsikohtaisiin lääkehoitosuunnitelmiin.

Lääkehoidosta vastaa ensisijaisesti lähihoitajataustainen lastenhoitaja, sosionomi tai muu vastaavan koulutuksen saanut työntekijä. Mikäli yksikössä ei kyseisiä ammattiryhmiä ole tai lääkehoidon osaamista tarvitaan käytännön järjestelyjen vuoksi myös muulle henkilöstölle, järjestetään lääkehoitoon kouluttamattomalle henkilöstölle perehdytystä, osaamisen varmistamista ja tarvittaessa lisäkoulutusta.

Yksityisessä perhepäivähoidossa lääkehoidosta vastaa perhepäivähoitaja itse. Perhepäivähoitaja huolehtii oman lääkehoito-osaamisensa ylläpitämisestä sekä osallistuu tarvittavaan perehdytykseen, osaamisen varmistamiseen ja mahdolliseen täydennyskoulutukseen lapsen yksilöllisten tarpeiden edellyttämällä tavalla.

Osaamisen varmistaminen voidaan toteuttaa varhaiskasvatuksen lääkehoitoon perehtyvillä kursseilla, lähi- tai etäopiskeluna. Lapsen sairauden mukaan perehdytyksen toteutukseen osallistuu huoltajan ohella lääketieteellisestä hoidosta vastaava taho. Lääkehoidon osaamisen näytöt toteutetaan yhteistyössä lapsen lääkehoidosta vastaavan tahon / Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa. Lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma toimii työntekijälle tai yksityiselle perhepäivähoitajalle lääkehoitolupana.

Lääkehoidon mahdollinen täydennyskoulutustarve arvioidaan aina tapauskohtaisesti riippuen mm. henkilön koulutustaustasta, osaamisen tasosta ja lasten lääkehoidollisista tarpeista.

6 Lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman laatiminen

Lapsikohtaiset lääkehoitosuunnitelmat laaditaan niille lapsille, joiden sairaus vaatii lääkehoitoa hoitopäivän aikana. Suunnitelma tehdään ennen lääkehoidon toteuttamisen aloittamista yhteistyössä lapsen huoltajien, lapsen ryhmän henkilöstön ja tarvittaessa lasta hoitavan terveydenhuollon henkilöstön kanssa. Lapsen lääkehoidon toteutukseen osallistuvien työntekijöiden nimet tulee ilmetä lapsikohtaisesta lääkehoitosuunnitelmasta, joka on yksikön esihenkilön hyväksymä. Lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma päivitetään toimintakausittain ja aina, kun lapsen lääkehoitoon tulee muutoksia. Suunnitelma säilytetään lasta koskevien asiakirjojen yhteydessä. Liite 1 on esimerkki lapsikohtaisesta lääkehoitosuunnitelmasta.

Lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma laaditaan aina, kun lapsi tarvitsee satunnaista tai säännöllistä lääkehoitoa varhaiskasvatuspäivän aikana. Suunnitelman laatimiseen osallistuu huoltajat, lapsen ryhmän henkilöstö ja muut lapsen lääkehoitoa toteuttavat työntekijät sekä tarvittaessa lasta hoitavan terveydenhuollon henkilö. Yksityisessä perhepäivähoidossa suunnitelman laatimiseen osallistuvat huoltajat, perhepäivähoitaja ja tarvittaessa lasta hoitava terveydenhuollon ammattihenkilö.

Lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma säilytetään siinä varhaiskasvatusyksikössä tai yksityisessä perhepäivähoidossa, jossa lapsen lääkehoitoa toteutetaan.

Varhaiskasvatusyksikön tarkennukset

Varhaiskasvatusyksikkö: _____

Vuoropäiväkotia koskevat erityispiirteet	
Varhaiskasvatusyksikön nimetty lääkehoidosta vastaavat työntekijä / työntekijät (nimetään yhdeksi toimintakaudeksi kerrallaan)	
Missä lääkkeitä säilytetään	
Mahdollinen riskitilanne	
Riski	Miten varaudutaan

Yksikössä käytettävät riskialttiit lääkkeet		
Lääke	Riski	Keinot riskien vähentämiseksi ja huomioitavaa
Muuta huomioitavaa		

Yksityisen perhepäivähoidon toimipaikkakohtaiset tarkennukset

Perhepäivähoitajan nimi: _____

Yritys / toiminimi: _____

Puhelinnumero: _____

Sähköposti: _____

Yksityistä perhepäivähoitoa koskevat erityispiirteet	
Lääkehoidosta vastaava henkilö	
Yksityisessä perhepäivähoidossa perhepäivähoitaja vastaa lääkehoidon turvallisesta toteuttamisesta, lääkehoitoon liittyvän osaamisen ylläpitämisestä sekä tämän lääkehoitosuunnitelman noudattamisesta.	
Missä lääkkeitä säilytetään	
Mahdollinen riskitilanne	
Riski	Miten varaudutaan

Yksikössä käytettävät riskialttiit lääkkeet		
Lääke	Riski	Keinot riskien vähentämiseksi ja huomioitavaa
Muuta huomioitavaa		

Liite 1: Lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma hoitopäivän aikana annosteltaville lääkkeille

Huoltaja(t) vastaa siitä, että lääkehoidon tarve ja lääkehoidon kannalta kaikki tarvittava tieto on henkilöstön käytettävissä. Suunnitelma päivitetään toimintakausittain ja aina kun lääkehoidossa tapahtuu muutoksia. Lääkkeen antaminen (ja vaikutusten seuranta) kirjataan erilliselle kaavakkeelle (Liite 4). Varhaiskasvatuksessa annetaan vain lääkärin määräämiä reseptilääkkeitä. Huoltaja toimittaa lääkkeen henkilökohtaisesti varhaiskasvatusyksikköön. Lääkkeen on aina oltava alkuperäispakkauksessa, jossa on annosteluohje. Allekirjoittaessaan lapsikohtaisen lääkehoitosuunnitelman työntekijä ilmaisee suostumuksensa toteuttaa lapsen lääkehoitoa, huoltaja vahvistaa toteutuneen lääkehoidon perehdytyksen ja yksikön esihenkilö vahvistaa, että työntekijällä on riittävä lääkehoidon osaaminen.

Lapsen nimi:	Henkilötunnus:
Huoltaja (nimi ja puh):	Huoltaja (nimi ja puh):
Varhaiskasvatusyksikön nimi:	Ryhmä:
Lapsen lääkehoitoa toteuttava(t) henkilö(t):	Lapsen omat valmiudet sairauden hoidossa:

Lääke 1

Lapsen nimi:	Henkilötunnus:
Lääkkeen nimi ja vaikuttava aine:	Lääkityksen syy (sairaus, diagnoosi):
Annostus ja lääkkeen antotapa:	Lääkityksen kesto (säännöllinen/tarvittava/kuuriluonteinen):
Lääkkeen säilytys:	Mahdolliset muut lääkitykseen liittyvät toimenpiteet (esim. verensokerin mittaus):
Lääkkeenottamisen apuvälineet (esim. astmasumutteen apuna käytettävä annossäiliö):	Lääkehoidon seuranta ja muut terveydenhuollon antamat ohjeet:

Menettelytapa erilaisissa tilanteissa (esim. ruokailu, retket, liikunta):	Muuta lääkehoidossa huomioitavaa:
---	-----------------------------------

Lääke 2

Lapsen nimi:	Henkilötunnus:
Lääkkeen nimi ja vaikuttava aine:	Lääkityksen syy (sairaus, diagnoosi):
Annostus ja lääkkeen antotapa:	Lääkityksen kesto (säännöllinen/tarvittava/kuuriluonteinen):
Lääkkeen säilytys:	Mahdolliset muut lääkitykseen liittyvät toimenpiteet (esim. verensokerin mittaus):
Lääkkeenottamisen apuvälineet (esim. astmasumutteen apuna käytettävä annossäiliö):	Lääkehoidon seuranta ja muut terveydenhuollon antamat ohjeet:
Menettelytapa erilaisissa tilanteissa (esim. ruokailu, retket, liikunta):	Muuta lääkehoidossa huomioitavaa:

Lääke 3

Lapsen nimi:	Henkilötunnus:
Lääkkeen nimi ja vaikuttava aine:	Lääkityksen syy (sairaus, diagnoosi):
Annostus ja lääkkeen antotapa:	Lääkityksen kesto (säännöllinen/tarvittava/kuuriluonteinen):
Lääkkeen säilytys:	Mahdolliset muut lääkitykseen liittyvät toimenpiteet (esim. verensokerin mittaus):
Lääkkeenottamisen apuvälineet (esim. astmasumutteen apuna käytettävä annossäiliö):	Lääkehoidon seuranta ja muut terveydenhuollon antamat ohjeet:

Menettelytapa erilaisissa tilanteissa (esim. ruokailu, retket, liikunta):	Muuta lääkehoidossa huomioitavaa:
---	-----------------------------------

Muut lääkehoitoon liittyvät toimintatavat

Lapsen nimi:	Henkilötunnus:
Tilanteet, jolloin otetaan aina yhteyttä huoltajiin:	Toiminta hätätilanteessa:
Toiminta lääkityspoikkeaman sattuessa (tehtävät toimenpiteet, dokumentointi, huoltajan informointi):	Lääkehoidon dokumentointitapa:
Henkilöstön perehdyttäminen:	Muuta huomioitavaa:

Allekirjoitukset ja nimenselvennys

Pvm	Työntekijä	Huoltaja(t)	Yksikön esihenkilö

Liite 2: Lääkitysvirheen / -poikkeaman ilmoitus

Asianosainen työntekijä ja yksikön esihenkilö kirjaavat yhdessä tapahtuman kulun ja mahdolliset kehittämistoimenpiteet.

Varhaiskasvatusyksikkö: _____

Kuvaus lääkitysvirheestä / poikkeamasta:

Tapahtumapaikka, päivämäärä ja kellonaika: _____

Lapsi, johon virhe / poikkeama kohdistui: _____

Miten tilanne hoidettiin ja kenelle siitä ilmoitettiin?

Arvio siitä, mitä olisi pitänyt tehdä toisin, jotta virheeltä olisi välttytty:

Jatkotoimenpiteet, raportointi ja seuranta:

Päiväys ____ / ____ 20 ____

Yksikön esihenkilön allekirjoitus

Liite 3: Lääkkeen antokirjaus (lapsikohtainen)

Lapsen nimi:	Henkilötunnus:	
Lääkkeen nimi ja lääkemuoto:	Vahvuus	Lapselle määrätty annostus
Yksikkö ja ryhmä:		

[illegible]

Lääkkeen antokirjauskortin arkistointiaika yksikössä 6 vuotta viimeisen merkinnän tekemisestä.

Liite 4: Koonti henkilöstöstä, jolla on lupa suorittaa lääkehoitoa koskien luonnollista tietä annettavia lääkkeitä

Toimintavuosi 1.8.____ - 31.7.____

Varhaiskasvatusyksikkö _____

Työntekijä:	Koulutus / tai taho, joka on lääkeluvan myöntänyt: